ALANYA BELEDİYESİ YÖRESEL KÜLTÜRÜMÜZ İPEK BÖCEKÇİLİĞİNE SAHİP ÇIKIYOR

8 Temmuz 2014 • Güncel

İpek, tarih boyunca kendini saklayan, sakınan bir sır olmuş ve bu sır, Alanya'nın toplumsal hayatında ipeğin Anadolu'ya geldiği 1500 yıl öncesinden itibaren önemini hep korumuştur. Bu sırrı anlatırken bir efsaneden de alıntı yapmak istedik.

İpek, tarih boyunca kendini saklayan, sakınan bir sır olmuş ve bu sır, Alanya'nın toplumsal hayatında ipeğin Anadolu'ya geldiği 1500 yıl öncesinden itibaren önemini hep korumuştur. Bu sırrı anlatırken bir efsaneden de alıntı yapmak istedik.

"Bir Çin efsanesine göre M.Ö. 2640 yılında Prenses Si Ling-chi çay fincanına bir ipek böceği kozası düştüğünü fark ettiğinde bir dut ağacının gölgesinde oturuyormuş. Onu dışarı çıkarmak istediğinde bir de bakmış ki koza sıcak nedeniyle çözülüyor. Hemen nedimesini çağırmış ve incecik iplikçiğin ucunu eline verip yürümesini söylemiş. Hizmetkâr prensesin dairesinden çıkmış, avluyu geçmiş, saray kapılarını aşıp kendini Yasak Şehrin dışında bulmuş ve koza tamamen çözülene kadar yarım mil kadar daha yürümüş kırlarda.
Prenses Si Ling-chi ipeği keşfettikten sonra ulusu üç bin yüz doksan yıl boyunca bunu bir sır olarak sakladı. Çin'den ipek böceği yumurtası çıkarmak isteyenler derhal ölümle cezalandırılıyordu. Procopius'un yazdığına göre, imparator Justinian iki misyoneri bu riski almaya ikna etti. M.S. 550 yılında bu iki misyoner ipek böceği yumurtalarını ve dut ağacı

tohumlarını Çin'den çıkardılar. Böylece Bizans ipekçiliğe başladı. Anadolu tepelerini dut ağaçları kapladı ve ipek böcekleri bu ağaçların yapraklarını yedi." *
İpek böcekçiliği Anadolu'ya, Avrupa'ya, ve Akdeniz kıyılarına kadar yayıldı. Ülkemizde yaklaşık 1500 yıllık geçmişi olan ipek böcekçiliği tarih boyunca çeşitli nedenlerle artan azalan seyirlerle günümüze kadar gelmiştir.

İpek böcekçiliği 35-40 gün süren üretim aşamasında aile fertlerinin yaşlı, çocuk, genç herkesin emeğinin değerlendirildiği bir üretim biçimi olması ve kısa sürede yüksek gelir bırakması nedeniyle gizli işsizliği de önleyen bir üretim koludur.

1928 yılında Antalya'da kurulan İpek Böcekçiliği Mektebi'nin ardından 1938 yılında da Alanya İpek Böcekçiliği Mektebi açılmış ve 35 kadın,101 erkekten oluşan 136 öğrencisi ile eğitime başlamış, bu okuldan 75 öğrenci mezun olmuştur. Eğitim süreçlerini başarı ile tamamlayan öğrencilere İpek Böcekçiliği Mektebi Şehadetnamesi verilmiştir. İpek Böcekçiliği Mektebi'nden mezun olan öğrenciler tohumculuk sınavına başvurabilirlerdi. 1938 yılında ipek böcekçiliği kursuna devam edip diplomalarını alan Etem Kurtlapa, Ali Gökçe, Cahit Doğru, Şükrü Tokuş, Tahsin Aksoy, Süheyla Tokuş, Muzaffer İncebacak ve Hayriye Kaptan tohumculuk sınavına başvurmuşlardır.
Tohumculuk sınavı yapılan 8 öğrencinin sınav evrakları Bursa İpek Böcekçiliği Enstitüsü müdürü Dr. Tahir Yetmen tarafından okunmuştur. Talimatnameye göre 20 tam puan ve en az 10 puan alınması gerektiğinden, sadece 10 puan alan Şükrü Tokuş ve 11 puan alan Süheyla Tokuş başarılı olabilmiştir.
40-50 yıl öncesine kadar her evde bir dokuma tezgahı bulunmakta ve bu tezgahlarda mendillik, gömleklik, nakışlık, cibinlik ve bürümcük kumaşlar dokunmaktaydı. Dokunan kumaşlar günlük ihtiyacı karşılamasının yanı sıra evlenecek kızlar için çeyiz yapımında kullanılmaktaydı.

ALANYA İPEĞİ EV HANIMLARINA İŞ İMKANI SAĞLIYOR

Bugün, İpek dokumacılığını yeniden canlandırmak için Alanya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından Alanya'nın ipek kültürürünün anlatıldığı sergiler düzenlenmekte, bu sergiler uluslararası festivallere de taşınarak kültürlerarası etkileşimde bulunulmaktadır.
Yine kaybolmakta olan geleneksel sanatlarımızdan olan Alanya İpek Kozası Çiçekleri ile ilgili yapılan araştırmalar bizi farklı hikayelere götürdü.
"İpek kozasından çiçek yapmayı bilen anlatıcılarımızdan bir kısmı 1933 yılında Alanya'da açılan nakış-dikiş kursunda kurs veren ve ismini hatırlamadıkları Giritli öğreticiden öğrenir kozadan çiçek yapmayı. Bir başkası Bursa'dan gelen komşusundan öğrenir bu sanatı, kimiyse İskenderiye'den ticaret için Alanya'ya gelen geminin kamaralarında çiçek yapan kadınlardan

çiçek örnekleri alarak. Bazısıysa nakışa, dikişe, dantele ve resim yapmaya merakından koza çiçekler yapmaya merak sarar.
Her birinin birbirinden farklı yollarla öğrendiği ipek kozası çiçekler gelinlere çeyiz, evlerin baş köşelerindeki fotoğraflara çerçeve olur. İpek böcekçiliğinin yaygın olduğu Alanya'da ipek kozası bulmak da zor olmaz. İpek böceğinin ipi alınabilen kozaları ipekten giysilere, örtülere dönüşürken bozuk ve çifte kozalar kadınların ellerinde çiçeklere dönüşür. Günümüzde ipek kozası çiçeklerin yaşayan ustalarından Belgüzar Afyoncu ve Nüzhet Yenilmez ilerleyen yaşlarına rağmen ipek kozalarını çiçeğe dönüştürmeye devam etmekte, Sebile Ünal ise sağlık sorunları nedeniyle artık çiçek yapamamaktadır. Eski ustalardan Şaziye Arslan, Hayriye Başaran, Refika Gürbüz, Belgüzar Afyoncu, Nüzhet Yenilmez ve adını bilmediğimiz başka ustaların ipek kozası çiçekleri, Alanya tabiriyle "Kozak çiçeği" Alanya Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü İpek Atölyesi'nde ve Toplum Merkezi'nde hayat bulmaktadır.
Alanya'da ipek dokumacılığının korunması, geliştirilmesi ve tanıtılması amacıyla Belediye ve Halk Eğitim Müdürlüğü arasında imzalanan protokol kapsamında, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü bünyesinde açılan 'Yöresel Alanya İpek Dokuma Kursu' ve "Alanya İpek Kozası Çiçek Kursu yaz döneminde de devam ediyor. 29 Kursiyer İpek dokuma sertifikası ve 122 kursiyer ise İpek kozasından çiçek sertifika almaya hak kazandı.

Güllerpınarı Mahallesi Güneylioğlu Sokakta'ki Alanya Belediyesine ait Toplum Merkezi'nde açılan İpek Kozası Çiçek kursuna 1 Temmuz'dan itibaren 15 öğrenci devam ediyor.

Aynı zamanda, Alanya Belediyesi tarafından restore edilen Sandık Emini Kayhanlar Evi-Geleneksel El Sanatları Merkezi'nde Alanyalıların sandıklarından çıkan çeşitli ipek dokumalar ve ipek kozasından yapılmış çiçekler sergilenmekte ve böylece "dut ağacından dokuma tezgahına" olarak adlandırdığımız süreç ipek kozası çiçeklerle de taçlanarak yöresel değerlerimizin Alanya'ya ait hediyelik eşya üretiminde sürekliliği sağlanmaktadır.

Fotoğraflar

